

Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur

788. MEDDELELSE

NR. 24. 7. JULI 1966

A. Vejledning

Frøblandinger til græsmark

Græsmarkernes formål er at bidrage til den bedst mulige sommer- og vinterernæring for kvæget ved at yde gode afgræsnings-, græsfodrings-, hø- og ensileringsafgrøder. Betingelsen for at opfylde dette formål er, at græsmarkernes afgrøder under normale forhold består af en passende blanding af græsser og bælgplanter.

Af en god græsmark kræves, at den har en jævn og kraftig bestand af græsser med varierende indblanding af bælgplanter afpasset efter benyttelsesmåde og -teknik. Til afgræsning, græsfodring og stativhø foretrakkes kløvrige afgrøder, medens ensilering og mekaniseret høbjergning bedst lykkes med mere græsrigge afgrøder. Med aftagende bælgplantebestand sikres udbyttet med tilsvarende anvendelse af kvælstofgødning.

De flerårige græsmarker anlægges oftest alene til græsning, medens sædskiftets kortvarige græsmarker i reglen benyttes både til græsning og slæt. Udlæg af græsmarker alene til slæt, og da navnlig til ensilering, forekommer stadig hyppigere. Ved sammensætning af frøblandingen må der tages hensyn til den fremtidige benyttelsesmåde, til græslejets varighed, til jordens beskaffenhed, fugtighedsforhold og reaktionstilstand og til mulighed for sygdomsangreb på kløveren (nematoder). I græsrigge blandinger til ensilering og høslæt er samtidighed i græssernes skridning af betydning for afgrødens kvalitet.

Angående de almindeligst anvendte græsmarksplanter skal kort anføres:

Rødkløver anvendes i de kortvarige græsmarker. Der skelnes mellem to typer, tidlig og halvsildig. Tidlig rødkløver bør kun anvendes til 1-årige marker, hvor man ønsker en tidlig udnyttelse af afgrøden eller under tørre vækstforhold. Den giver oftest for lavt udbytte i 2. brugsår. Halvsildig rødkløver yder sit største udbytte i 1. brugsår, men holder i reglen ret godt også i 2. brugsår. Den kræver tidlig afgræsning og rettidig slæt for at give god og hurtig genvækst.

Hvidkløver er en varig bælgplante, der er fortrinlig til græsning, men den svækkes ved anvendelse til slæt og især ved sene slæt. Hvidkløverstammerne er anerkendt til henholdsvis kortvarigt græsleje (K) og varigt græsleje (V). K-stammerne giver gode afgrøder i 1.-3. brugsår, medens V-stammerne først giver fuld afgrøde i 3. brugsår og derefter er mere yderige end K-stammerne, ligesom de er mere modstandsdygtige mod nematoder. Nogle stammer er anerkendt både til kortvarigt og til varigt græsleje (K&V). Disse stammer kan med fordel anvendes under alle forhold, og navnlig hvor sædskiftet frembyder fare for angreb af nematoder. V-stammer bør dog altid medtages i blandinger til varige afgræsningsmarker.

Alsike er mindre yderig end rødkløver, men kan give gode afgrøder på kold og fugtig agerjord og på lav, muldrig eller tørvcagtig jord.

Her bør den helst udlægges uden dæksæd, da den ofte bliver meget frodig i udlægsåret.

Lucerne er en fortrinlig bælgplante til slæt på jord, hvor afvanding og kalkning er i orden. Den tåler tørke bedre end kløveren. Frøet bør podes med nitragin før såningen.

Italiensk rajgræs er et tidligt og hurtigvoksende græs, men ikke særlig vinterfast, hvorfor det kun bør anvendes til 1-årige græsmarker. Det giver en tidlig forårsafgrøde og fortsætter væksten længe om efteråret. Er velegnet til hyppige ensileringslæt. I udlægsåret kan det ved udlæg uden dæksæd og passende kvælstofgødskning give værdifulde afgrøder fra midsommer og ved udlæg i byg en god efterafgrøde i stubben om efteråret.

Almindelig rajgræs er et meget anvendt græs på alle jorder både til græsning og slæt. Det er yderigt og giver en tæt bund, men er ikke særlig hårdfør, især ikke efter kraftige efterårsslæt. Der findes to hovedtyper, tidlig og sildig, hvor den sildige i reglen bør foretrækkes til afgræsning.

Timothe anvendes i de fleste udlæg. Det er et varigt græs, der passer godt sammen med kløveren, men det giver ikke en tilfredsstillende bund som eneste græs i en blanding. Det tåler fugtighed godt og bør derfor altid indgå i blandinger til marker med lave partier.

Engsvingel er et fortrinligt, varigt græs, der bør anvendes i de fleste udlæg og især til flerårige græsmarker, hvor jordbundsforholdene ikke er for tørre.

Hundegræs er et yderigt, flerårigt græs, der klarer sig forholdsvis godt under tørre vækstforhold. Ved dårlig udnyttelse har det tilbøjelighed til tuedannelse og kan trykke kløveren

stærkt. Af de to hovedtyper, alm. høtype og afgræsningstype, er den sidstnævnte sildigere i udvikling og giver færre stængler.

Rød svingel er et varigt græs, der under visse vækstforhold kan have nogen betydning. Det er slidstærkt og hårdført under tørre forhold og kan danne et stærkt tæppe på blød bund.

Engrapgræs er et varigt græs, der benyttes til flerårige græsmarker, hvor det efterhånden kan give et godt bidrag til afgrøden og medvirke til at bevare en tæt bund.

Almindelig rapgræs er et varigt græs, der kun bør benyttes til flerårige græsmarker under fugtige vækstforhold.

Af alle kløver- og græsarter bør benyttes anerkendte stammer. Disse er betegnet med S og årstallet for anerkendelsen. Danske stammer bør i reglen foretrækkes, da de oftest giver større udbytte end udenlandske.

På grundlag af foreliggende forsøgsresultater og praktiske erfaringer har Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur i samarbejde med de provinsielle landbo- og husmandsforeningers konsulenter samt græsmarkskonsulenterne udarbejdet omstående forslag til frøblanding, som er anvendelige under de anførte forhold. De anførte udsædsmængder forudsætter, at såning foretages tidligt i vel tilberedt, bekvem, passende fast og passende fugtig jord, så der skabes de bedst mulige spiringsbetingelser. Under mindre gode forhold bør de angivne udsædsmængder forhøjes skønsomt.

Vedrørende sammensætning af frøblandinger til andre formål og under specielle dyrkningsforhold anbefales henvendelse til de stedlige konsulenter.

Bilag til 788. meddelelse

Forslag til frøblandinger udarbejdet af Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur, de provinsielle landbo- og husmandsforeningers konsulenter samt græsmarkskonsulenterne

Type:	Varighed:		Benyttelse:	Vækstforhold:	Blanding nr.	kg pr. ha														
						Rødkløver, tidlig	Rødkløver, halvsildig	Hvidkløver, K el. K & V	Hvidkløver V	Alsike	Lucerne	Italiensk rajgræs	Alm. rajgræs, tidlig	Alm. rajgræs, sildig	Timothe	Engsvingel	Hundegræs, høtype	Hundegræs, afgr.type	Rød svingel	Engragræs
»Kløverrige«. Hovedfoder om sommeren, alsidigt vintergrovfoder, stativhø	1-årig		afgræsn., græsfodr. og ensilering	alle.....	1.	4	4			3	3	2	2		2			20		
				uden rødkløver	2.		6			3	3	2	2		2			18		
			høslæt og afgræsning	gode.....	3.	10	2			3	3	2	2						22	
				tørre.....	4.	10				6	5				4				25	
	2-årig		afgr. græsf. ens.	gode.....	5.		6					4	4	6				20		
				høslæt og afgræsning	gode.....	6.	4	4				4	4	6					22	
					gode.....	7.	8	4				4	3	4					23	
					tørre.....	8.	6	3				4	2	4		4			23	
			fler-årig	ager	afgræsning	gode.....	9.	4	2			4	4	6				4	24	
						tørre.....	10.	3	3			5	2	4			2	5	24	
					eng og mose	afgræsning og slæt	gode.....	11.	4	2	2		4	4	6				5	27
							fugtige.....	12.	4	2	3			5	8			2	2	2
»Græsrig«. Ensilering, mekaniseret høbjærgning	1-årig		tidlig	13.		3		15	4			4					26			
			sildig	14.		3				12	4	4					23			
	flerårig		gode.....	15.		3				5	6	10					24			
			tørre.....	16.		3			10					10	3			26		
Lucerne	flerårig		høslæt og ens.	velafv. kalkrig					25		2						27			
Stubafgrøde										15							15			